

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Sacramentis. In qua Tractatibus decem de Sacramentis in genere, tum
speciatim, videlicet de Baptismo, Confirmatione, Eucharistia spectata ut
Sacramento, & ut sacrificio: de Pœnitentia, de Suffragiis, Indulgentiis, &
Iubilo, de Bulla Cruciat, de Extrema-unctione, & demum de Ordinis
Sacramento ...

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

De ministro Eucharistiæ quoad illius co[n]secratione[m]. 17

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76649)

EVNCTVM XVII.

De ministro Eucharistiæ quoad illius consecrationem, & dispensationem.

1. Quoad illius consecrationem soli sacerdotes sunt ministri.
2. Qualiter plures sacerdotum consecrationis unus hostiæ esse possint ministri.
3. Sacerdos depositus degradatus potestatem retinet valide consecrandi.
4. Quoad dispensationem Eucharistiæ ex officio solus est sacerdos.
5. Ex delegatione non solum diaconis, sed laicis committi potest dispensatio Eucharistiæ.
6. Diacono urgente necessitate & Episcopus, & sacerdos hanc potestatem committere poterunt.
7. Aliis à diacono extra necessitatem extremam non est à iure concessa facultas ministrandi Eucharistiæ.
8. In extrema necessitate satis est probabile posse laicum secluso scandalo ministrare Eucharistiæ.
9. Poterit non solum aliis, sed sibi.
10. An sacerdos extra sacrificium ministrare sibi Eucharistiæ possit.
11. Sacerdos celebrans reservare potest particulam hostiæ ad communicandum infirmo, vel sano.

1. **F**ide certum est solos sacerdotes ministros Eucharistiæ esse quoad illius consecrationem, quia nullus alius à sacerdotibus hanc accepit à Christo potestatem. Et cum illis tantum eam facultatem concessit, quibus præcepit corpus suum, & sanguinem consecrare illis verbis. *Hoc facite in meam commemorationem.* At nemini alteri à sacerdotibus hoc præceptum imposuit. Ergo nullus alius potestatem habet corpus, & sanguinem Christi consecrandi. Sic expressit Trident. sess. 22. c. 4. & traditum erat in concilio Niceno 1. c. 14. & in Lateranen. sub Innocent. 111. cap. 1. relato in c. firmiter de summa Trinitate. & fide Ca. 101. & in Florent. decreto de Armenis post ult. sess. 8. tertium est.

2. Solum est difficultas, an plures esse possint ministri consecrationis unus tantum hostiæ? Et quidem si simul proferunt, & finiunt consecrationis formam cum debita intentione consecrandi, dubium esse non potest omnes eandem hostiam consecrare, quia nulla est ratio, ob quam uni potius, quam alteri consecratio tribuatur, & singuli formam legitimam cum debita intentione pronuntiant. Consecrant ergo omnes. Sed quia vix est moraliter possibile plures concurrentes ad unus hostiæ consecrationem simul verba finire, eade causa dubitatum est qualiter hoc licitum esse possit, siquidem plures ex illius periculo morali exponuntur profertendi formam super materiam iam ab alio consecratam, & consequenter indebitam. Econtra autem damnum non potest vñs à Romana Ecclesia approbatus concurrenti plures ad consecrationem unus hostiæ, sicuti contingit cum Episcopo consecratur, qui simul cum consecrate verba consecrationis proferat. Item cum Episcopus ordinat sacerdotes. Nam sacerdotes noviter ordinati esto plures sint, cum ipso Episcopo ordinante proferunt consecrationis verba.

Huius difficultati varias solutiones Doctores adhibent. Ea tamen mihi verior videtur, quæ affirmat omnes sic ad consecrationem unus hostiæ concurrentes, intentionem habere consecrandi si simul cum Episcopo finiunt verba. Secus si ante, vel post. Colligitur hanc intentionem ex eo quod omnes admoventur simul cum Episcopo verba proferte, quæ si ea intentione vel effectu habent eo tempore non dicerentur, vel dicerentur ea intentione, ut effectum haberent antequam Episcopus verba finiret, opus non esset eos sic diligenter præmonere, ne Episcopum in prolatione præcederent, neque subsequerentur. Sic Suar. disp. 61. sect. 4. Aegid. de Coninch. qu. 82. art. 2. num. 13. Neque obstat periculum morale adesse plures irritè formam consecrationis profertendi, quia hoc periculum honestatur ex eo quod aliquando convenit exactius representare institutionem huius sacramenti, & passionis Christi memoriam. Quæ sine dubio exactius representantur, cùm plures sacerdotes simul cum Episcopo non solum Eucharistiæ sumunt, sed etiam consecrant. Nam esto Apostoli simul cum Christo non consecraerint, id factum est ne presumerentur Apostoli simul cum Christo auctores sacramenti fuisse præterquam quod nondum erant sacerdotes constituti, qui se elevant, forte simul cum Christo consecraerent.

3. Quod vero sacerdotes excommunicati sint, depositi, aut degradati, non obinde potestatem amittunt valide consecrandi corpus, & sanguinem Christi, quia eorum potestas, quæ in charactere fundatur indelebilis est, sicuti tradit D. Thom. ab omnibus receptus, q. 82. art. 5. 7. & 8.

4. Quoad ministrum dispensationis, Catholica veritas est neminem alium à sacerdote ministrum Eucharistiæ esse ex

officio. Sic sumitur ex Trident. sess. 13. cap. 8. & cap. peruenit. de consecrat. dist. 2. & D. Tho. q. 82. art. 1. Siluest. Euchar. 3. q. 4. Henric. lib. 8. cap. 54. Aegid. de Coninch. qu. 82. art. 3. Suar. disp. 72. sect. 1. Valqu. 219. cap. 1. Quia nemini alteri à sacerdotibus dictum est à Christo Domino; Hoc facite in meam commemorationem, hoc est consecrata sumite, aliisque distribuite. Neque alius à sacerdote propriè Christum representat, & mediator hominum est constitutus, ut munera populi Patri æterno offerat, & oblata populo concedat, ob quam causam dixit Paul. 1. Corinth. 4. Sic nos existimet homo ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei.

5. Ex delegatione autem optimè potest non solum diaconus, sed etiam laicus hoc sacramentum ministrare. Quia iure diuino concessio huius facultatis non intercedit. Quinimo Trident. sess. 13. cap. 1. expressè declaravit in dispensatione sacramentorum Ecclesie facultatem relictam esse salua eorum substantia mutandi & alterandi pro varietate temporum, & fidelium utilitate, quod sibi visum fuerit expedire. At ministratio Eucharistiæ non ad substantiam sacramenti, sed ad illius dispensationem pertinet, poterit ergo ab Ecclesia aliis à sacerdotibus committi. Deinde nulla apparet ratio, ob quam committi non possit laicis hæc dispensatio, siquidem urgente necessitate sacramentum tangere possunt iuxta antiquam Ecclesie consuetudinem, qua solebant laici Eucharistiæ in domum deferre, manibus tangere & ore accipere propter tyrannorum persecutionem, teste Iustino Martyre in 2. apolog. pro Christianis. ad Antonin. Pium, non longe à sine, imo si Eucharistiæ in terram esse, protecta possent, & deberet laicus eleuare. Itemque sumere, si periculum esset vltioris irreuerentiæ, quia quod pro reuerentia sacramenti institutum est, non debet in illius irreuerentiam cedere. Et ita sustinent Suar. disp. 72. sect. 2. Valqu. disput. 219. cap. 1. num. 18. Laymann. lib. 5. sum. tract. 4. c. 7. num. 2. Aegid. de Coninch. quest. 82. art. 3. num. 19.

6. Hanc delegationem diacono non solum Pontifex, sed Episcopus, & presbyter urgente tamen necessitate communicare poterit, ut manifestè colligitur ex Clement. Romano, lib. 8. constitut. Apostolic. c. 28. alias 34. Niceno concil. 1. can. 18. sed præcipuè ex Carthagin. IV. can. 39. ibi: Diaconus presente presbytero Eucharistiæ corporis Christi populo si necessitas cogat, iussus erogat. Neque ad hanc commissionem videtur expostulanda extrema necessitas, sed grauis, quæ certitur, cum nullus adest sacerdos, qui commodè ministrare Eucharistiæ possit. Non enim textus supradicti necessitatis extremæ meminerunt, & antiqua consuetudine absque hac necessitate extrema dispensatio Eucharistiæ diaconis concedebatur; sic aliis relatis Suar. disp. 72. sect. 2. concl. 3. Henric. lib. 8. cap. 54. n. 2. Paul. Laymann. lib. 5. sum. tract. 4. cap. 7. num. 2. His tamen temporibus, ubi copia sacerdotum creuit, rard occurrere potest necessitas extra mortis periculum committendi hanc facultatem, præcipuè cum iam cessauit consuetudo communicandi sub vtraque specie, ob quam facilis diaconis dispensatio calicis concedebatur, teste D. Thom. q. 82. art. 3. ad 1. vt pote qui non immediatè sanguinem attingebant, sed media fistula argentea communicantibus propinabant.

7. Laicis vero, & clericis diacono inferioribus extra mortis periculum, & necessitatem sacramenti extremam nulla est facultas concessa ministrandi Eucharistiæ, nec concedi potest ab vilo prelato præter Pontificem. Est communis sententia, & colligitur tum ex cap. peruenit de consecrat. dist. 2. dicente horrendum, ac detestabile esse, quod sacerdotes absque necessitate scilicet extrema pro laicum, ac feminam sacram Eucharistiæ agris mitterent. Tum ex concil. Carthagin. IV. can. 38. concedente hanc facultatem diacono tantum urgente necessitate. Tum ex praxi Ecclesie, quæ nunquam aliis, quam diaconis hanc facultatem commisit. Neque obstat antiqua consuetudo, qua laici accipiebant hostiam consecratam, quam sumendam propriis manibus domum deferbant. Cuius consuetudinis meminisse. Basilii apud Anastasium Nicen. in questionibus super scripturam. Sozomen. lib. 8. histor. Ecclesiast. cap. 3. Nicephor. lib. 13. cap. 7. Quia illa acceptio non tam erat sacramenti ministratio, quam sacramenti ministrati applicatio, & receptio, sicuti cum sancti Apostoli calicem consecratum, & à Christo consecratum inter se diuiserint.

8. In necessitate extrema, quæ adest, cum infirmus in proximo est periculo moriendi, neque est sacerdos, neque diaconus, qui possit, vel velit Eucharistiæ ministrare, credo satis probabile esse, laicum ministrare Eucharistiæ posse secluso scandalo. Sic docent Valent. 1. 4. disp. 6. quest. 10. pun. 1. ad finem. Suar. disput. 72. sect. 3. ad finem. Coninch. quest. 82. art. 3. n. 23. Paul. Laymann. lib. 5. sum. tract. 4. cap. 7. ad finem. Filliucius, tract. 4. cap. 9. quest. 5. num. 258. & 285. Reginald. praxi. lib. 29. num. 93. aduersus Henric. lib. 8. cap. 54. Possuimus de communionem exp. 8. num. 24. Valq. disp. 219. cap. 1. Bonac. disp. 4. q. 5. punct. 1. num. 6. Eman. Saà, verbo Eucharistiæ, num. 4. & 32. & alios apud ipsos. Moueor, quia nec iure diuino laicis interdicta est Eucharistiæ ministratio, nec iure Ecclesiastico in ne-

rate extrema. Nam textus in *cap. peruenit* loquitur extraculum necessitatis, expressè enim dicit horrendum, & detestabile facinus esse absque vlla necessitate per laicos, vel feminas deferri agris Eucharistiam. Ergo stante necessitate maximè extra nullum erit facinus. Quod non leuiter confirmat Euseb. *lib. 6. historiar. cap. 36.* afferens olim viros sanctos misisse viaticum per laicos necessitate urgente. Neque obstat solis diaconis inueniri concessum urgente necessitate. Nam inde non inferitur, laicis denegatum esse, sed solum inferitur non esse illis expressè concessum, benè tamen potest esse concessum virtute, & interpretatiuè spectata Ecclesie pietate. Neque item obstat quod præfenti tempore non videamus vquam à laicis Eucharistiam ministrari: id enim prouenire potest ex eo quod casus necessitatis non occurrerit, vel non occurrerit publicè, sed occultè, & ministratio Eucharistie occulta fuerit.

9. Adde in prædicto casu non solum alteri, sed tibimetipsi ministrare Eucharistiam posse. Nam licet consuetudine Ecclesie statum sit, teste Trident. *sess. 13. cap. 8.* vt laici à sacerdotibus communionem accipiant, itèmq; ne extra Missæ sacrificium aliquis sibi Eucharistiam ministret, lex hæc cessare præsumitur in casu extremæ necessitatis, ne tanto bono, & fortè sibi necessario moriturus priuetur. In cuius testimonium adduci solet factum illud Mariæ Reginae Scotiae, quæ proxima martyrio sacram Eucharistiam, quam apud se retinebat sumpsit. Quod si dicas id fecisse vel bona fide: vel ex dispensatione speciali Pontificis: vnde constat sic à Pontifice specialiter dispensatum? Congruentiùs responderes id factum esse, ne Eucharistia in manus hæreticorum conculcanda deueniret. Sic docuerunt Caietan. *in c. 26. Math. Suar. disp. 72. sect. 3.* Layman. *sum. tract. 4. cap. 7. n. 7. concl. 4.* aduersus Agid. *q. 82. art. 3. num. 27.* Valq. *disp. 219. cap. 1. in fine.* Fagund. *lib. 5. cap. 3. n. 8.*

10. Dixi legem esse consuetudine introductam, ne quis extra Missæ sacrificium sibi Eucharistiam ministret? At hæc lex non est eo rigore recepta, quin urgente aliqua rationabili causa, tamen non extrema omitti possit. Quocirca sacerdos infirmus, qui celebrare comodè non potest, poterit cessante scandalo è sacratio hostiam consecratam sumere, cum non adit alius qui ministret, quia non in alienam personam, sed in propriam, iurisdictionem à Christo datam administrandi Eucharistiam exercet. Neque in hoc sacramento opus est ministrum à suscipiente distingui, vt patet in die Parasceue, in quo sacerdos seipsum communicat, tamen non consecrat. Caietan. *in sum. verbo communicatio.* Suar. *disp. 72. sect. 3.* Agid. de Coninch. *quest. 82. art. 3. n. 25.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 4. c. 7. circa finem. concl. 4.* Bonac. *disp. 4. de sacrament. quest. 5. pun. 1. num. 11.* Eman. Saà. *verbo Eucharistia num. 34. edit. Romana,* & alij plures affirmant ex sola deuotione hoc fieri posse, Quinimo Addit Durand. *in 4. d. 13. quest. 4. n. 7.* quem sequitur Laymann. *lib. 5. sum. tract. 4. c. 7. concl. 4.* Suar. *disp. 72. sect. 3.* Eman. Saà. *verbo Eucharistia n. 35. in Romana edit.* Si sacerdos agrotet, & per diaconum deferatur Eucharistia, posse, & debere sacerdotem propriis manibus sibi ministrare, quia diaconus non est minister huius sacramenti, nisi in defectum sacerdotis, qui nec velit, nec possit ministrare, tamen contrarium sentiat Valq. *disp. 219. cap. 1. in fine.* Fagund. *de tertio Ecclesie præcepto lib. 3. c. 3. n. 7. in fine.* affirmantes in casu necessitatis diaconum esse ministrum à iure destinatum, cum non adest sacerdos, qui alteri à se Eucharistiam ministret.

11. Ad extremum aduerte sacerdotem celebrantem ex hostia, quam pro sacrificio consecrauit, posse particulam reseruare ad communicandum infirmo, vel sano, quia neque id perfectionem sacrificij dimittit, nec iure aliquo prohibetur inueniri, quinimo factum Christi instituentis hoc sacramentum exactius representat, vt pote qui ex eodem pane, & calice consecrato, & sumpsit, & discipulis distribuit. Sic Henric. *lib. 8. cap. 46. n. 2. in com.* Eman. Saà. *verbo Eucharistia n. 15.* Bonac. *disp. 4. q. 5. p. 1. n. 14.* Posseuin. *de communionem sanorum. cap. 8. num. 13.* & alij aduersus Graffis *lib. 2. cap. 37. num. 29.* Zambran. *de Eucharist. cap. 3. dub. 6. num. 7.* solum concedentes in casu necessitatis extremæ, ne infirmus sine viatico moriatur.

P V N C T U M XVIII.

De iurisdictione, aliisque conditionibus requisitis pro sacra Eucharistie ministratioe.

1. Debet minister ab omni peccato & censura esse immunis.
2. Debet habere iurisdictionem, vel ordinariam, vel delegatam. Habere delegatam omnes sacerdotes probat Marzilla.
3. Reuocatur communis sententia.
4. Facultas pro huius sacramenti ministratioe sufficit præsupra.
5. Nulla poena ipso iure afficitur sacerdos, qui absque vlla facultate Eucharistiam ministrat, nisi religiosus sit. Hic autem excommunicatur.

6. Approbatio Ordinarij pro huius sacramenti ministratioe non requiritur.

1. Non est dubium ministrum Eucharistie ab omni censura, & peccato liberum esse debere, vt diximus, & probauimus *tract. 18. de sacram. in gen. pun. ....*
2. Deinde iurisdictionem habere debet in personam, cui sacramentum administrat, neque enim decebat alienas oues contra voluntatem proprii pastoris pacere, vt bene ex concil. Carthaginen. *1. c. 7.* Mileuit. *can. 18.* Tertullian. *de corona militis. cap. 3. n. 33. & 35.* probant Suar. *disp. 72. sect. 2.* Henric. *lib. 8. cap. 55.* Valq. *disp. 219. cap. 2.* ceterique communiter. Hæc tamen iurisdictione ordinaria esse potest, vel delegata. Ordinariam appello, quæ officio prouenit, delegatam, quæ à iurisdictione ordinaria promanet. Hanc autem delegatam iurisdictionem omnes sacerdotes habere triplici communione excepta communione Paschali, communionem per viaticum, & communionem ex formulis præconsecratis, & in sacratio repositis ausus fuit affirmare Fr. Petr. de Marzilla *ex familia Benedictina in quodam memor. ad Archiepisc. Compostell. pro frequentia Euchar. Idemque tradidit Ludou. Beia resp. casuum conscient. p. 4. casu 14.* & videtur consentire Barbo. *in remission. Trident. sess. 22. cap. 6.* Mouentur, quia Trident. optat, vt in singulis Missis fideles adstantes communicent. At non possunt communicare, quin sacerdotes sacrum facientes Eucharistiam illis ministrent. Optat ergo id sacerdotibus hanc fieri administrationem. Ergo sacerdotes celebrantes ex voluntate concilij Eucharistiam ministrant, atque adeo ex iurisdictione ab Ecclesia accepta. Item Ecclesia in hymno huius sacramenti testatur institutum esse, vt sacerdotes sumant, & dent cæteris. Ergo quilibet sacerdos sumens & aliis donare poterit.
3. Cæterum prædicta ratio non urget, vt contra communem sententiam procedamus; siquidem ex ea manifestè inferitur triplicem illam communionem excipiendam non esse. Nam Concilium, Hymnusque Ecclesie non distinguit, an communicatio fieri debeat ex præconsecratis, an ex iis quæ in illo sacrificio consecrantur. Aperite autem sacrarium ad rationabilem causam non videtur peccati mortalis damnandum, si ex alia parte sacramenti administratio licet. Adde si ex eo quod sacerdotes instituti sunt, vt sumant, & dent cæteris, inferre Marzilla posse extra viaticum quibuslibet Eucharistiam concedere, quare non poterit infirmis, quibus hoc sacramentum magis est necessarium? Deinde si Ecclesia medio Trident. concedit omnibus sacerdotibus quicumque sint administrare posse Eucharistiam cuiusque fidelis, excepta illa triplici communione. Quomodo urget excommunicatio lata, & reseruata in Clement. *Religiosi. De priuilegijs* aduersus religiosos, qui sine licentia Pastoris clericis, aut laicis sacramentum Eucharistie ministrare præsumpserint. Hæc enim excommunicatio per Concilium, Trident. abrogata esset. Denique priuilegia tum religiosis, tum aliis secularibus concessa administrandi Eucharistiam superfluerent. Quapropter affirmandum est in prædicto loco Concilij nullam iurisdictionem sacerdotibus pro huius sacramenti administratione concedi. Et ad argumentum dicimus Concilium optare, vt omnes fideles ad communionem singulis diebus faciendam se disponant; quo autem sacerdote communicatio accipienda sit, non definit. Christus autem sacerdotes instituit, vt sumant, & dent cæteris, cæteris inquam, quorum pascendorum cura sibi commissa est.
4. Monent tamen Doctores facultatem pro huius sacramenti administratione sufficere præsumptam, quæ consistit in eo quod ex aliqua causa probabiliter iudices proprio sacerdoti non fore ingratum, quod eius ouibus Eucharistiam ministret. Cum enim hæc iurisdictione requisita non sit pro valida, sed pro licita huius sacramenti administratione, opus non est delegationem facultatis præcedere, sed ex eo quod rationabiliter speras delegandum, si peteres, sufficit iure ipso disponente, vt delegata censetur. Sic Ioan. Azor. *lib. 10. institut. moral. cap. 23. quest. 2.* Nauarr. *cap. 21. num. 52.* Suar. *disp. 72. sect. 2. paulo post prin. Valq. disp. 219. cap. 3.* Ex hac præsumpta facultate credo plures sacerdotes simplices excusati, ne peccent administrando Eucharistie sacramentum, cum sacrum faciunt. Est enim satis receptum petere fideles à sacerdote celebrante quicumque sit, formulam ad communicandum apponant, qua posita, & consecrata sacerdos ministrat absque vilo scrupulo, aut examine an communicantis parochus consentiat, credit enim ex recepta consuetudine consenturum, quoties communicatio non ex obligatione, sed ex deuotione fit. Adde iam ferè omnes fideles in Hispania Bullam Cruciatam accipere, qua ex satis probabili sententia conceditur accipienti vt possit sacerdotem eligere qui sibi Eucharistiam extra paschale tempus ministret: præsumere ergo possunt sacerdotes electi sibi petentes administrationem Eucharistie habere facultatem vel à parcho, vel à Bulla Cruciatam eligendi sacerdotem, quem maluerint.
5. Qui vero Eucharistiam ministraret absque vlla facultate præter peccatum mortale nullam penam ipso iure incurreret,